

Yhdistyksen puheenjohtaja kansalliseen liiketoiminta- osaamisen foorumiin

Sitra, Suomen Akatemia, Tekes ja VTT ovat perustaneet Kansallisen Liiketoimintaosaamisen Foorumin, jonka tarkoitus on toimia ”korkean tason keskustelufoorumina liiketoimintaosaamisen kehittämiskysymyksissä”, pohtia ja viitoittaa ”liiketoimintaosaamisen parantamiseen ja tehokkaampaan hyödyntämiseen tähtäviä toimenpiteitä” ja toimia ”aloitteentekijänä käytännön toimenpiteiden käynnistämiseksi”. Yhdistyksen puheenjohtaja, professori Uolevi Lehtinen on saanut henkilökohtaisen kutsun Foorumin yhdistystoimintaa edustavaksi jäseneksi seuraavaksi kaksivuotiskaudeksi. Jäseneksi on kutsuttu myös yhdistyksen johtokunnan jäsen KTT Mikko Kosonen Nokiasta yritysedustajien ryhmästä.

Yhdistyksellä on monia hyviä syitä olla hyvin tyytyväinen Foorumin perustamisen vuoksi. Ensinnäkin yhdistys on jo pitkään tehnyt esityksiä vastaaventyypisen, valtakunnallisen koordinoitujen perustamiseksi. Luonnollisesti yhdistys on toiminut muutenkin liiketoimintaosaamisen edistämiseksi Foorumin tarkoitusta vastaavilla tavoilla. Foorumin toiminta on varmasti omiaan helpottamaan asiantuntemuksemme hyödyntämistä liiketoimintaosaamisen kehittämisessä. Toiseksi, yhdistys on Elinkeinoelämän Keskusliiton ohella ainoa järjestö, jonka edustaja on kutsuttu jäseneksi. Tämän voimme pitää tunnustuksena siitä toiminnasta, jota yhdistys on harjoittanut liiketoimintaosaamisen edistämiseksi viime vuosina. Kolmanneksi, yhdistyksen jäsenistä on edellä mainittujen henkilöiden lisäksi Foorumin jäseniksi kutsuttu myös rehtori Eero Kasanen ja professori Reijo Luostarinen tutkimuksen ja koulutuksen edustajina.

Yhdistyksellä on hyvät syyt toivottaa menestystä Foorumin toiminnalle ja tarvittaessa tukea sen ehdotuksia kaikin tavoin.

Jan Antell
KTY:n toiminnanjohtaja

Liiketoimintaosaaminen, kilpailukyky ja hyvinvointi¹

1. Eurooppalaisten yliopistojen kilpailukykyä on parannettava

Suomalaisen yhteiskunnan kilpailukyky ja hyvinvointi ovat voimakkaasti sidoksissa EU:n ja yleensä eurooppalaisen yhteistyörakenteen kehittymiseen. Euroopassa uskotaan, että tutkimukseen ja koulutukseen perustuva strategia on oikea tie talouden kasvuun ja EU:n kilpailukykyyn turvaamiseen. Huippututkimuksessa menestys on kuitenkin ollut toistaiseksi sangen vähäistä niin, että eurooppalaisia yliopistoja on vain muutamia parhaiden yliopistojen listoilla.

EU:n järjestämässä konferenssissa "The Europe of Knowledge 2020" huhtikuun lopulla vuonna 2004 pohdittiin tilannetta ja esitettiin mm. seuraavanlaisia näkemyksiä. Eurooppalaisen tutkimuksen tilasta todettiin yleisesti, että täällä on paljon hyvää ja monipuolista tutkimusta ja koulutusta, mutta toistaiseksi liian pienissä ja kansallisissa ympyröissä. Tutkimusryhmät syntyvät usein kieliryhmittäin hajanaisina ja liian pieninä kokonaisuuksina. Yliopistot toimivat myös sisäisesti liian fragmentoituneina ryhminä ja yksikköinä, jolloin ei synny riittävän voimakkaita tutkimusryhmiä.

Liikkuvuus yliopistojen välillä on liian vähäistä, jolloin ajatusten ja ideoiden leviäminen on hidasta. Huippututkimuksen rahoitus on myös puutteellista niin, että suurien hankkeiden muodostaminen on vaikeata. Eurooppa toimii jo tällä hetkellä aivoviennin alueena niin, että parhaat tutkijat hakeutuvat Yhdysvaltoihin tai muihin maihin, joissa toimintaympäristöt ovat houkuttelevat ja resursointi kunnossa. Näihin ongelmiin olisi sangen nopeasti löydettävä ratkaisuja.

Yhdysvallat on maa, jossa huippututkimus kiistatta menestyy. Menestyksen lähtökohtana on alueellisesti toimiva ja kattava tutkimus- ja koulutusjärjestelmä, jossa on selvä porrastus erilaisia yliopistoja ja koulutusyksiköitä. Järjestelmässä on laaja opiskelijoiden sisäänotto, tiukka kilpailu menestyksestä ja voimakas liikkuvuus yliopistojen välillä. Jokainen yksilö on myös vastuussa omasta menestyksestään ja uraetenemisestään.

Julkinen valta ja yritykset ostavat tutkimuksen ja koulutuksen yliopistoilta ja tutkimuslaitoksilta niin, että laadukas toiminta saa myös hyvän rahoituksen. Yliopistot hankkivat tulonsa monista eri lähteistä, kuten julkinen rahoitus, opintomaksut, lahjoitukset ja palvelujen myynti. Yksityisillä yliopistoilla lahjoitusten määrä on jopa noin kolmasosa vuosibudjetista. Yliopistoja palkitaan tuloksista ja saavutuksista, jotka määräävät rahoitusmahdollisuudet.

Keskeiset erot eurooppalaisiin yliopistoihin verrattuna ovat kilpailu menestyksen kriteerinä sekä liikkuvuus yliopistojen välillä. Pääsääntöisesti jokainen opiskelija ja henkilökuntaan kuuluva vaihtaa yliopistoa opintojen ja uransa eri vaiheissa. Näin tiedot ja osaaminen välittyvät eri yksikköjen kesken.

Euroopan tutkimuksen kehittämiseksi olisi toteuttava nopeasti seuraavia toimenpiteitä. Ensinnäkin on synnyttävä yhtenäinen eurooppalainen tutkimusalue (ERA, European Research Area), jolla on selvät tutkimuksen painopistealueet ja jossa tutkijat voivat liikkua hyvin joustavasti.

Tavoitteeksi on asetettava "top 100" yliopistojen joukkoon pääseminen ja arvostuksen selkeä nousu. Yliopistojen monipuolisuus ja moniarvoisuus säilyttäen olisi rakennettava suuria tutkimusverkkoja, joilla on riittävä resursointi globaalin huippututkimuksen tekemiseen.

Tutkimusryhmillä tulisi olla selvästi kansainväliset ja haasteelliset tutkimustavoitteet. Hankkeisiin on saatava rekrytoitua parhaat tutkijat, mikä edellyttää avointa toimintaympäristöä, läpinäkyviä palkkauksen ja etenemisen kriteerejä, tulokseen perustuva ajattelumallia ja dynaamista tutkimusympäristöä. Tutkimusryhmillä voisi olla käytettävissä avoin eurooppalainen tutkimustieto niin, että kerättyä dataa voitaisiin laajasti hyödyntää.

Toimivat tutkimusympäristöt voidaan saavuttaa vain niin, että siirrytään hankkeiden täysimittaiseen rahoittamiseen (full cost). Nykyisin hankerahoitus on usein vain osittaista niin, että edellytetään yliopiston myös itse osallistuvan hankkeiden kustannuksiin. Joissakin tilanteissa tällainen yhteisrahoitteinen toiminta on aivan perusteltua, mutta kun hanketoiminta kasvaa, niin yliopistoilla ei ole riittäviä omarahoitusosuuksia. Hankkeisiin panostettu omarahoitus on muusta toiminnasta pois heikentäen esimerkiksi tutkintokoulutuksen toteuttamismahdollisuuksia.

Liikkuvuus on todettu erääksi merkittäväksi huippututkimuksen edellytykseksi. Projekteihin on pystyttävä hankkimaan osaavia tutkijoita, joita ei aina pystytä itse omassa yksikössä kouluttamaan. Liikkuvuuden esteitä olisi poistettava niin, että tutkijoiden palkkaus, eläketurva tai sosiaaliset edut eivät missään nimessä heikkene hankkeissa toimimisen myötä. Olisi jopa harkittava samanlaisia perhekohtaisia malleja, joita yritykset käyttävät henkilökuntansa "ulkomaankomennusten" yhteydessä.

Yliopistot ovat kilpailleet ja tulevat aina kilpailemaan keskenään opiskelijoista, henkilökunnasta ja rahoituksesta. Euroopan yliopistojen kansalliset omaleimaisuudet saattavat muodostaa yhden eurooppalaisen tutkimusalueen vahvuuden. Haasteena on saada aikaan sellainen toimintaympäristö, jossa omaleimainen kilpaileminen ja suurten hankkeiden yhteistyöverkostot ovat samanlaisesti mahdollisia.

Edellä on todettu, että eurooppalainen yliopistojärjestelmä tarvitsee nopeasti lisää kilpailukykyä globaalin menestyksen turvaamiseksi. Tutkimuksen tuloksellisuus on kuitenkin erittäin monitahoinen kysymys, josta konferenssissa esitettiin myös huolestuneita puheenvuoroja, liittyen akateemisuuden säilyttämiseen.

Jean-Patrik Connerade (Imperial College, UK) totesi puheenvuorossaan, että taloudellisen varallisuuden edistäminen on asetettu ainoaksi EU:n yliopistopolitiikan tavoitteeksi. Kannattaisi samalla harkita kulttuuriarvojen merkitystä, sosiaalista ulottuvuutta, innovatiivisuutta ja todella uuden tiedon luomista. Hänen mukaansa yliopistot ovat kalliita ja tuottavat aina taloudellista tappiota,

tämä on se hinta, mikä on maksettava siitä, että on olemassa yhteiskunnan suurten muutosten moottoreita.

Suomalainen yliopistolaitos on osa eurooppalaista järjestelmää, ja edellä kerrotut ongelmat koskettavat myös meitä. Pienet tutkimusryhmät, hajanaisuus, vähäinen liikkuvuus, alhainen globaali tunnettuus ja orastavat rekrytointiongelmat ovat totta myös meillä. Suomea pidetään kuitenkin esi-merkkinä hyvin hoidetusta yliopistopolitiikasta. Vahvuuksia ovat yli 3 %:n tutkimuspanos bruttokansantuotteesta, tulosohjaukseen perustuvaa toimintamalli, yliopistojen resursoinnin lisääminen viime vuosien aikana, hyvät yhteydet teollisuuden ja yliopistojen välillä sekä yliopistojen vaikutus tuotekehityksessä.

Suomalaisen järjestelmän kehittämiseksi jäivät mieleen seuraavat konferenssissa esitetyt suositukset. Tulevaisuuden eväinä painotettiin yliopistojen riittävää autonomiaa päätöksenteossa ja taloudessa, monipuolista (julkinen ja yksityinen yhdessä) rahoitusrakennetta ja houkuttelevia ura-etenemisen mahdollisuuksia.

2. Liiketoimintaosaamisen kansallinen merkitys

World Economic Forum on vuosi toisensa jälkeen, viimeksi viime lokakuussa, rankannut Suomen maailman kilpailukykyisimmäksi maaksi, kun mitataan taloudellisen kasvun edellytyksiä. Meidät on mitattu OECD:n tutkimuksissa yritysten kannalta Euroopan houkuttelevimpien maiden joukkoon. Kilpailukykyraportin mukaan Suomen kilpailukykyä eniten tukevaksi tekijäksi on mainittu yritysten ja yliopistojen välisen tiedonvaihdon kehittyneisyys. Koulutusjärjestelmämme on niin ikään arvioitu eurooppalaisessa vertailussa hyvin korkealle.

Tilanteemme on siis lähtökohdiltaan hyvä, mutta viime vuosina on käytetty useita puheen- vuoroja ja kirjoitettu liiketoimintaosaamisen puutteesta. Pelkistäen viesti on ollut seuraava: Innovaatiivisuutta, patenteja, tutkimuksia ja keksintöjä tehdään paljon, mutta niiden tuotteistaminen on vielä kehittymätöntä. Pääministeri Matti Vanhanen pelkistää asian hyvin Turun Sanomien kolum- nissaan 16.4.2004:

”Vaikka taloudesta tihkuu jo myönteisiä tietoja, on silti syytä kysyä, miksi maa, joka on pystynyt viime vuodet kansainvälisten kilpailukykykymittareiden kärkipaikalla, ei ole pystynyt houkuttele- maan enempää kansallisia ja ulkomaisia investointeja sekä pääsemään paremmin kiinni maailman- talouden kasvuun.”

Tästä on perimmiltään kysymys: Miten Suomi voi maana menestyä kansainvälistyvässä ja in- tegroituvassa maailmantaloudessa? Yliopistoilla on tämän ongelman ratkaisemisessa aivan oleelli- nen rooli, kuten on todettu sekä hallitusohjelmassa että eri ministeriöiden kehittämissuunnitelmi- sa. Tuotekehityspanostusta, liiketoimintaosaamista ja yrittäjyyttä on monessa mietinnössä painotet- tu, mutta miten saamme suunnitelmat muutettua toiminnaksi ja tuloksiksi?

492 Pääministerin vastaus on seuraavanlainen: ”On panostettava inhimilliseen pääomaan, osaa- miseen sekä innovaatiotoiminnan tehokkuuteen ja tuottavuuteen. On parannettava yritysten, työn- tekijöiden ja yhteiskunnan muutosvalmiutta ja sopeutumiskykyä. On vahvistettava yrittämisen edel- lytyksiä ja yrittäjyyden dynamiikkaa.” (Suomi maailmantaloudessa seminaari, 16.4.04). Christoffer

Taxell kirjoittaa Turun Sanomien satavuotisjuhlanumerossa 2.1.2005, että "Suomen tulisi panostaa riittävän vaikeisiin asioihin". Tässä on varmaankin menestyksemme avain: on panostettava riittävän vaikeisiin ja meille soveltuviin osaamisiin.

Vallitsee siis sangen yksimielinen näkemys siitä, että suomalaisen yhteiskunnan menestymisen edellyttää innovatiivisuuteen perustuvaa yritystoimintaa, sekä uusia yrityksiä että globaalien yritysten yksikköjä tänne. Kansakunnan kilpailukyvyn kannalta on siis kiistatonta, että liiketoimintaosaamisen on oltava huippuluokkaa, jotta Suomeen voidaan rakentaa toimiva yritys rakenne.

3. Verkostoitumalla tuloksiin

Liiketoimintaosaaminen ei kuitenkaan yksinään riitä, vaan tuote- ja palveluinnovaatiot syntyvät eri substanssialueilla. Yhteistyö ja "poikkitieteellinen" toiminta ovat siten ehdottomia menestyksen avaimia. Eri alojen osaajat on saatettava yhteen suunnittelemaan ja toteuttamaan hankkeita, joiden avulla voidaan yhdistää parhaat osaamiset toimivaksi kokonaisuudeksi. Verkostoitumalla kotimaisten ja ulkomaisten toimijoiden kanssa voidaan muodostaa vahvoja osaamisen klustereita.

Kauppätieteelliset yksiköt voivat tässä hengessä toimia erinomaisina tekniikan, lääketieteen, biotieteen, materiaalitutkimuksen ja myös monen muun alan yhteistyökumppanina. Samalla on kuitenkin ehdottomasti huolehdittava siitä, että kauppätieteellisellä osaamisella on riittävä oma identiteetti ja profiili. Parhaiten ala saavuttaa globaalien osaamisen tason, mikäli sen sallitaan kehittyä ja profiloitua itsenäisenä toimijana. Kansainväliset esimerkit osoittavat, että maailman parasta kaupallista koulutusta annetaan itsenäisissä kauppakorkeakouluissa. Laadukkaat ja osaavat yksiköt tukevat myös parhaiten elinkeinoelämän kehitystä.

Yritysmallma edellyttää kaikelta tutkimukselta nopeaa soveltamista ja hyödyntämistä. Nämä kannat ovat tulleet selkeästi esille useissa eri seminaareissa, komiteoissa, työryhmissä ja neuvottelukunnissa. Ajatukset ja toimintatavat ovat kuitenkin viime vuosien aikana oleellisesti muuttuneet, mitä osoittaa mm. yliopistojen ulkoisen rahoituksen suuri määrä, keskiarvona 35 %:a kokonaisbudjetista. Toisinaan tuntuu siltä, että yliopistojen ajatellaan edelleen kuitenkin olevan norsunluutorneja, jotka tutkivat ja opettavat vain itsensä, ei yhteiskunnan tarpeisiin.

Tekniikan ala ja lääketiede ovat olleet perinteisesti aktiivisia projektirahoituksen hankkijoita mutta myös kauppätieteellinen ala on oleellisesti parantanut asemaansa. On esitetty näkemyksiä, että kauppätieteen yksiköillä on vähemmän yhteyksiä yrityksiin kuin esimerkiksi tekniikan aloilla. Osittain tämä pitää paikkansa mutta on otettava samalla huomioon alojen erilaiset luonteet. Tekniikka on alana hyvin tuote- ja prosessorientoitunut ja kauppätiede henkilö- ja organisaatiosuuntautunut. Koulutuksen ja tutkimuksen perinteet ovat siten myös erilaisia, mikä vaikuttaa varmasti myös rahoittajien päätöksiin ja yrityshankkeisiin. TEKESin kaltaisten rahoitustahojen on ehkä helpompi tukea tekniikan hankkeita. Kauppakorkeakoulut ovat kuitenkin aina olleet yritysmallmaan suuntautuneita, kouluttavat lähes 80 %:ia valmistuneistaan yksityiselle sektorille ja tutkivat käytännönläheisiä ongelmia.

Aina kannattaa kuitenkin pitää mielessä tasapaino erilaisten tavoitteiden ja toimintamallien välillä. Pietari Gaddilla oli vuodesta 1750 nimitys luonnonhistorian ja talousopin dosentiksi ja vuo-

desta 1758 nimitys kemian ja talousopin ylimääräiseksi professoriksi Turun Akatemiassa. Luonnontieteiden ja kemian yhteys taloustieteeseen oli siis konkreettisesti olemassa 1700-luvun puolivälissä. Samoin käytännönläheisyys oli taattu, koska Gadd toimi mm. lääninlampurina ja salpietarkeitämöiden tarkastajana. Käytäntö ja teoria kohtasivat siis samassa persoonassa.

Gadd painotti kuitenkin aina perustutkimuksen, tieteellisten päämäärien ja metodien merkitystä. Hänen mielestään niin kemiassa kuin muissakin luonnontieteissä teoreettisen ja perustutkimuksen tulee aina kulkea sovellustyön edellä. Muussa tapauksessa joudutaan tilanteeseen, jossa paitsi luonnontiede myös yhteiskunnallinen kehitys joutuu kestävämmälle pohjalle.

Nyky aikaan peilaten voidaan todeta, että edelleen on varmasti tarvetta jalostaa yritysten, yhteiskunnan ja yliopistojen välisiä yhteyksiä. On kuitenkin myös olemassa vaara, että tilanne heilahdaa toiseen äärimmäisyyteen niin, että perustutkimus surkastuu. Mikäli yliopistot toimivat vain lyhyen aikavälin tavoitteiden toteuttajina, niin uudistumispotentiaali samalla häviää. Heikkoja signaaleja tästä on jo olemassa väsymyksenä tehdä jatkuvasti merkittäviä määrällisiä tuloksia.

Sekä perustutkimusta että soveltavaa tutkimusta on luonteeltaan hyvinkin monenlaista. Osa perustutkimuksesta on hyödynnettävissä suhteellisen nopealla aikavälillä, osa ei koskaan. Uudet ajatukset, ideat ja innovaatiot syntyvät kuitenkin tästä perustutkimuksesta, jolla haetaan teoreettisia, käsitteellisiä ja periaatteellisia ratkaisuja erilaisiin ongelmiin. Haetaan jopa uudenlaisia ongelmia ratkaistaviksi. Tätä osaa yliopistojen toiminnasta on suojeltava ja tuettava niin, että uudistumisen perusta on aina olemassa. Yliopistoille tulee sallia kriitikon, uudistajan ja edelläkävijän rooli eri elämän sektoreilla. Yritysten, yhteiskunnan ja yliopistojen keskinäisen suhteet toimivat parhaiten silloin, kun erilaisten ajattelutapojen sallitaan kehittyä ja vaikuttaa niissä.

4. Kauppatieteen alan tilanne

Liiketoimintaosaamisen tutkimuksen ja opetuksen ytimen muodostavat kauppakorkeakoulut ja muut kauppatieteelliset yksiköt. Odotukset ovat niiden toiminnalle olleet erittäin kovat ja saavutetut tulokset ovat osittain tuntemattomia. Puhun seuraavassa erityisesti kauppakorkeakoulujen näkökulmasta mutta ajatukset soveltuvat koko kauppatieteelliseen alaan.

Kauppatieteet ovat kiistatta olleet laadukkaita, tuloksekkaita ja tehokkaita kouluttajia niin, että maistereita per professori (tai opetusta antava henkilö) valmistuu aivan huippumääriä. Opiskeluajat ovat kohtuullisen lyhyet ja valmistumisasteet korkeat, aloittaneista vain pieni osa jää valmistumatta.

Tällaisten tulosten saavuttaminen edellyttää henkilökunnalta suurta työpanosta ja osaamista. Kauppakorkeakouluihin on viritetty aktiivinen ja yritteliäs opiskelun henki, jolla varmistetaan hyvät valmistumisasteet. Henkilökunta panostaa opiskelijoiden ohjaukseen, opetusmenetelmien kehittämiseen, ryhmitöihin, opinnäytteiden valmistumiseen ja opettamiseen erittäin paljon omaa aikaansa. On sängen ymmärrettävää, että jos maistereita valmistuu noin kaksikertainen määrä professoria kohti kuin monella muulla alalla, niin siihen tarvitaan myös omistautumista.

Tohtorikoulutus on saatu hyvään vauhtiin niin, että kauppakorkeakouluista vuosittain valmistuvien tohtorien määrä on puolitoistakertaistunut muutamassa vuodessa. Jatkokoulutusta on siis pystytty selvästi kehittämään ja tehostamaan, mutta paljolti kunkin yliopiston omien toimien avulla.

Kauppätieteellisen alan valtakunnallisia tutkijakoulutuspaikkoja on edelleen niukasti verrattuna tohtoriopiskelijoiden määrään ja valmistuneiden tohtoreiden määrään.

Tutkimustoimintaa on myös kehitetty ja luotu kansainvälisiä yhteyksiä, mikä näkyy referoitujen artikkeleiden määrän kasvuna ja sitaatti-indeksien paranemisena. Tutkimuksen osalta on kuitenkin edelleen selvästi parannettava tilannetta, jotta saavutetaan kansalliset osaamistavoitteet.

Kauppätieteellinen ala on resurssiehinsa verrattuna saanut erittäin paljon aikaan. Varsinkin opetustulokset ovat erinomaisia moneen muuhun alaan verrattuna. Opetusministeriön kanssa sovitut tavoitteet on myös sangen hyvin saavutettu. Toiminnan profiilista johtuen mahdollisuudet kansainväliseen huippututkimukseen ovat kuitenkin liian vähäiset.

5. Kauppätieteellisen alan kehittämishaasteet

Tästä voidaan parhaiten päästä eteenpäin niin, että asetetaan liiketoimintaosaamisen kehittämislle selvät kansalliset tavoitteet. Kehitettäviä alueita voisivat olla esimerkiksi

- globaalien yritysten johtaminen
- globaalien yritysten rahoitus ja talousseuranta
- tuotteiden ja palveluiden kaupallistaminen kansainvälisillä markkinoilla
- suhdemarkkinointi
- innovatiivisten yritysten aloittaminen, kehittäminen ja menestyminen
- henkilöstön motivointi ja johtaminen asiantuntijaorganisaatioissa jne.

On myös huomattava, että kauppätieteellinen ala on Suomessa kooltaan suhteellisen pieni moneen muuhun maahan verrattuna. Tilastojen saaminen tästä asiasta vaikuttaa olevan sangen hankalaa, mutta EuroStat tilastojen mukaan näyttäisi siltä, että kauppätieteiden tutkinnon suorittaneiden osuus on kuitenkin EU-keskivertoa, mutta tutkimuspanos pienempi. Kauppätieteellisen alan koko on mitoitettava asetettujen tavoitteiden ja haasteiden mukaiseksi niin, että sekä koulutuksessa että tutkimuksessa olemme OECD-maiden keskiarvojen yläpuolella. Alan koko vaikuttaa ratkaisevasti siihen, millaisiin saavutuksiin voidaan päästä.

Nopeimmin tuloksia saavutetaan niin, että suomalaiset kauppätieteelliset yksiköt hakeutuvat ja pääsevät mukaan suurin kansainvälisiin yhteistyöverkostoihin ja tutkimushankkeisiin. Näissä ponnistuksissa auttavat kiistatta kotimaiset yhteistyöverkostot muiden alojen kanssa, joilla voidaan päästä käsiksi eri toimialojen menestystekijöihin.

Tilastoista on esimerkiksi nähtävissä, että alan osuus Suomen Akatemian ja TEKESin rahoituksesta on kasvussa, mutta edelleen aivan liian pieni. On esitetty sellaisia kommentteja, että kauppätieteelliseltä alalta tehdyt hakemukset eivät ole olleet riittävän hyviä. Tutkimussuunnitelmien laatuun on tietenkin aina kiinnitettävä huomiota, mutta olisi varmasti myös harkittava rahoituksen päätöksentekotapoja. Kauppätieteellisen alan edustajia on sangen vähän tekemässä rahoituspäätöksiä, jolloin alan tutkimussuunnitelmat eivät saa välttämättä oikeanlaista arviointia.

Liiketalousohjelmien kehittämisessä olisi kuitenkin pidettävä aikaisemmat taloustieteen ajattelijat mielessä. Laajennukset ja lisäykset ovat väistämättä tarpeellisia, mutta samalla on huolehdit-

tava siitä, että alan osaajia on riittävästi. Nykyisiin haasteisiin vastaaminen edellyttää tohtoreiden koulutuksen aivan oleellista lisäämistä, jotta yliopistojen, ammattikorkeakoulujen, muiden oppilaitosten, yritysten ja julkisten organisaatioiden valtavat tarpeet saadaan riittävän laadukkaasti hoidettua. Samalla on pidettävä huolta siitä, että koulutuksen ja tutkimuksen tieteellinen perusta on varmasti kunnossa. Käytännönläheisyys ja yrityskontaktit uran kaikissa vaiheissa ovat hyödyllisiä ja tarpeellisia, mutta samalla on Gaddin toimintamallin mukaisesti huolehdittava teoreettisen ajattelun kirkkaudesta. Yliopistolliset tutkinnot ovat aina myös mentaalisia harjoituksia, joilla avarretaan ymmärrystä ja ajattelua.